

הרב ח"י קרופנדר
ש'זור מס' 147 אג"ת
אי"ת

מכללת הרצוג-גוש עציון
ימי עיון בתנ"ך
קייץ תשס"ט

הרב חיים ברובנדר

rcb@atid.org

מגילת איכה

איכה פרק ה

(א) זָכַר יְקִיָּקָה מָה הָיָה לָנוּ <הביט> הַבֵּיטָה וּרְאָה אֶת חֲרָפְתָנוּ: (ב) נִחַלְתָנוּ נִהַפְכָה לְזָרִים בְּתֵינוּ לְנִכְרִים: (ג) תְּוֹמִים הָיִינוּ <אין> וְאֵין אָב אֲמַתֵּינוּ כְּאֲלֻמֹּת: (ד) מִיֵּמֵינוּ בְּכֶסֶף שְׁתֵּינוּ עֲצִינוּ בְּמַחִיר בָּאוּ: (ה) עַל צָנְאוֹנוּ נִרְדְּפוּנוּ יָגְעֵנוּ <לא> וְלֹא הוֹנַח לָנוּ: (ו) מִצָּרִים נָתַנוּ יָד אֲשׁוּר לְשִׁבְעַת לָחֶם: (ז) אֲבֹתֵינוּ חָטְאוּ <אינם> וְאֵינָם <אנחנו> וְנֶאֱחָזְנוּ עֲוֹנוֹתֵיהֶם סָבְלוּנוּ: (ח) עֲבָדִים מְשָׁלוּ בָנוּ פָרַק אֵין מִיָּדָם: (ט) בְּנַפְשֵׁנוּ נָבִיא לְחַמְנוּ מִפְּנֵי חֶרֶב הַמִּדְבָּר: (י) עֹרְנוּ כְּתִנּוֹר נִכְמְרוּ מִפְּנֵי זִלְעָפוֹת רָעַב: (יא) נָשִׁים בְּצִיּוֹן עָנוּ בְּתֵלַת בְּעָרֵי יְהוּדָה: (יב) שָׁרִים בְּיָדָם נָתְלוּ פְּנֵי זָקֵנִים לֹא נִהְדָּרוּ: (יג) בַּחֲוָרִים טָחוּן נָשְׂאוּ וַיִּנְעָרִים בְּעֶץ כְּשָׁלוּ: (יד) זָקֵנִים מִשְׁעַר שַׁבְּתוֹ בַּחֲוָרִים מְוַנְיָנָתָם: (טו) שָׁבַת מְשׁוּשׁ לָבָנוּ נִהַפְּדָ לְאֶבֶל מְחֻלָּנוּ: (טז) נִפְלָה עֲטָרַת רֹאשֵׁנוּ אוֹי נָא לָנוּ כִּי חָטְאוּנוּ: (יז) עַל זֶה הָיָה דָוָה לָבָנוּ עַל אֱלֹהֵי חֲשָׁכוֹ עֲיִינֵינוּ: (יח) עַל הַר צִיּוֹן שְׁשָׁמָם שׁוֹעֲלִים הִלְכוּ בּוֹ: (יט) אַתָּה יְקִיָּקָה לְעוֹלָם תִּשָּׁב כְּסֶאֱדָן לְדָר וָדוֹר: (כ) לְמָה לְנֶצַח תִּשְׁכַּחְנוּ תַעֲזֹבֵנוּ לְאֶרֶץ יָמִים: (כא) הֲשִׁיבֵנוּ יְקִיָּקָה אֶלְיָי <ונשוב> וְנִשׁוּבָה חֲדָשׁ יָמֵינוּ כְּקִדְמָם: (כב) כִּי אִם מָאִס מְאִסְתָּנוּ קִצְפָתָ עֲלֵינוּ עַד מָאֵד:

השיבונו יקוק אליך ונשובה חדש ימינו כקדם:

רש"י
(ד) **מימינו בכסף שתינו** - שהיו יראים לשאוב מים מן הנהר מפני האויבים והיינו קונים מהם בכסף: (ה) **על צוארנו נרדפנו** - בעול עבודה קשה: **יגענו** - לאסוף ממון ונכסים: **ולא הונח לנו** - יגיענו בדינו כי האויבי גובים וחוטפים הכל במסים וגולגליות וארנוניות: (ו) **מצרים נתנו יד** - דרך אדם הנופל ורוצה לעמוד מושיט יד למי שאצלו לעזור לו ואף כאן למצרים הושטנו יד שיעזרונו: **ולאשור** - שישבעונו בלחמם: **נתנו** - כמו נתנו דגשות הנו"ן משמשת במקום נו"ן שנייה וכן (ד"ה כט) כי ממך הכל ומידך נתנו לך וכן (בראשית לד) ונתנו את בנותינו לכם: (ט) **בנפשנו נביא לחמנו** - בסכנת נפשנו היינו מסוכנים כשהיינו מביאי מזונותינו מן השדה מפני חרב המדבר: (י) **נכמרו** - נתחממו וכן (בראשית מג) כי נכמרו רחמיו ובלשון גמרא יש הרבה על הכומר של ענבים מכמר בישראל: **זלעפות רעב** - כמו (תהלים יא) ורוח זלעפות לשון שריפה: (יג) **טחון נשאו** - כשהיו האויבים מוליכין אותם בקולרין היו נותנים על כתפיהם ריחיים ומשאות כדי לייגעם, וכן בעץ כשלו, כשל כחם, ולשון כשלו נופל בתשות כח כמו שנאמר בעזרא (נחמיה ד)

ויאמר יהודה כשל כח הסבל וכן (איכה א) הכשיל כחי: (יז) **על זה היה דוה לבנו וגוי** - על המפורש במקרא של אחריו, על ששם הר ציון ושועלים הלכו בו: (כ) **אתה ה'** - ידענו כי לעולם תשב והואיל וכן הוא: (כא) **למה לנצח תשכחנו** - הלא נשבעת לנו בך כשם שאתה קיים כך שבועתך קיימת: (כב) **כי אם מאוס מאסתנו** - בשביל שחטאנו לא היה לך להרבות קצף עד מאד כאשר קצפת: (כג) **השיבונו ה'** - מפני שמסיים בדברי תוכחה הוצרך לכפול מקרא שלפניו פעם אחרת וכן ישעיה ותרי עשר וקהלת:

ויקרא רבה - פרשה לז סימן ב

ד"א כי פועל אדם ישלם לו זה משה דכתיב (שמות ב) ויהי בימים ההם ויגדל משה ויצא אל אחיו וירא בסבלותם מה ראה ראה משה איש על אשה ומשוי גדול על קטן ומשוי בחור על זקן ושב וישב להם סבלותם בין איש לאשה בין גדול לקטן בין בחור לזקן אמר לו הקב"ה אתה ישבת לבני סבלותם חייך שאתה עתיד לישב ולפרש לבני נדריהם בין איש לאשה בין גדול לקטן בין בחור לזקן הה"ד וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל איש כי יפליא נדור נדר בערכך נפשות לה'.

ירמיהו פרק ט כט פסוק י'

כִּי כֹה אָמַר יְקֹנֵק כִּי לִפִּי מְלֵאת לְבַבְךָ שְׁבָעִים שָׁנָה אֶפְקֹד אֶתְכֶם וְהִקְמֹתִי עֲלֵיכֶם אֶת דְּבַרֵי הַטּוֹב לְהָשִׁיב אֶתְכֶם אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה:

דניאל פרק ט פסוק ב

רש"י

- בְּשָׁנַת אַחַת לְמַלְכוֹתִי אֲנִי דָּנִיָּאל בְּיַנְתִּי
 בְּסַפְרֵים מְסֻפְרֵי הַשָּׁנִים אֲשֶׁר הָיָה
 דָּבַר יְקֹנֵק אֶל יְרֻמְיָה הַנְּבִיא לְמַלְאוֹת
 לְחַרְבוֹת יְרוּשָׁלַם שְׁבָעִים שָׁנָה:
- 1 **בינתי בספרים - נסתכלתי בחשבונות:**
מספר השנים וגו' - הייתי מחשב חשבון
 השנים שהייתי סבור על מה שניבא ירמיה
 (כט) כי לפי מלאת לבבל עי שנה אפקוד
 אתכם דמיתי שהפקידה הזאת היא בנין
- 5 הבית ושבעים שנה כלים בשנת אחת לדריוש המדי משפטה מלכות בבל יד על
 ישראל שכבש נבוכדנצר יהויקים להיות לו עבד והיא היתה שנה שניה למלכו
 נבוכדנצר דאמר מר שנה ראשונה כבש נינוה שנה שניי עלה וכבש יהויקים צא
 וחשוב מאותה שנה ועד כאן ותמצאם, ואף במשנת סדר עולם נמצא החשבון הזה
 ושנינו שם בשנת מות בלשאצר הרי שבעים שנה מיום שמלך נבוכדנצר שבעים חסר
- 10 אחת מיום שכבש יהויקים ועוד שנה אחת לבבל עמד דריוש והשלימה ובראותי כי
 עדיין אין הגאולה ממהרת לבא הבינתי ונתתי לב לספירת החשבון וידעתי שלא
 היה לי למנות לפי כבוש יהויקים אלא למלאות חרבות ירושלים כשימלאו שבעים
 שנה לגלות צדקיהו שבו חרבה ירושלים ועוד יש שמנה עשר לבא שהגלות הזאת
 היתה ביי"ח שנה לכבוש יהויקים כמו ששנינו בסדר עולם גלו בז' גלו בח' גלו ביי"ח
- 15 גלו ביי"ט ופירשו רז"ל במס' מגילה גלו גלות יכניי בשבעה לכבוש יהויקים שהוא
 שמנה לנבוכדנצר גלו בשנייה בשמנה עשרה לכיבוש יהויקים שהיא תשע עשרה
 לנבוכדנצר:

Visit www.WebYeshiva.org for our fully interactive, online Yeshiva.